

UCHWAŁA NR V/43/15
Rady Gminy Żary
z dnia 26 lutego 2015r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary
na lata 2015-2021”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.) w związku z art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 poz. 163) uchwała się, co następuje:

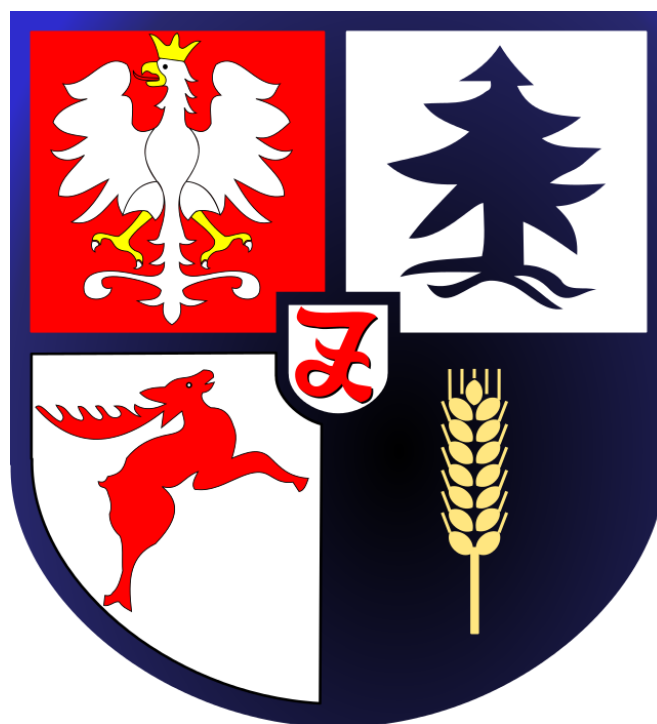
§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary na lata 2015 – 2021” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
Marian Peszek

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021

Gmina Żary

Spis treści

1.	Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Żary..	5
2.	Podstawa formalna tworzenia Strategii.....	7
2.1.	<i>Dokumenty europejskie.....</i>	7
2.2.	<i>Dokumenty krajowe</i>	7
2.3.	<i>Dokumenty regionalne oraz lokalne.....</i>	8
2.4.	<i>Krajowe regulacje prawne</i>	8
3.	Zasady pracy nad Strategią	10
4.	Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach.....	11
4.1.	<i>Informacje ogólne o gminie.....</i>	11
5.	Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w gminie Żary	19
5.1.	<i>Edukacja, kultura, sport i rekreacja.....</i>	19
5.1.1.	<i>Edukacja</i>	19
5.1.2.	<i>Kultura, sport i rekreacja</i>	23
5.2.	<i>Rynek pracy i bezrobocie.....</i>	24
5.3.	<i>Sytuacja mieszkaniowa</i>	26
5.4.	<i>Wykluczenie społeczne.....</i>	26
5.5.	<i>Zagrożenia współczesnej rodziny</i>	30
5.6.	<i>Uzależnienia od substancji psychoaktywnych</i>	32
6.	Analiza SWOT.....	36
7.	Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021.....	38
8.	Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021.....	47
8.1.	<i>Monitoring i ewaluacja Strategii.....</i>	47

8.2. Źródła finansowania.....	48
9. Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021.....	49

1. Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Żary

Polityka społeczna, według Kurzynowskiego *to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.*¹ Definicja ta zawiera trzy istotne dla polityki społecznej cele: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne. Pierwszy cel odwołuje się do dbania przez państwo, by społeczeństwo miało możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Drugi cel wskazuje na konieczność kształtowania kapitału ludzkiego, który byłby zdolny do realizowania różnorodnych zadań w warunkach konkurencji na rynkach. Trzeci cel wskazuje na potrzebę kształtowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz zapewnianie równości szans na starcie każdemu człowiekowi. Podmiotem odpowiedzialnym za kształtowanie i realizowanie polityki społecznej jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Jakość relacji oraz stopień współpracy między poziomem ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym decyduje o skuteczności polityki społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej² nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

¹ Kurzynowski A. (2001) Polityka społeczna- podstawowe pojęcia i zakres. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 11.

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 182.)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

2. Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Poniższy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla Strategii.

2.1. Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach’
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

2.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030

Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowy Program Reform KRR

Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego

2.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żarskiego na lata 2011-2020

Strategia Rozwoju Gminy Żary na lata 2014-2020

2.4. Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary uwzględnia powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności w oparciu o:

- 1) przepisy o samorządzie gminnym,
- 2) przepisy o finansach publicznych,
- 3) przepisy o pomocy społecznej,
- 4) przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 5) przepisy o świadczeniach rodzinnych,

- 6) przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 7) przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 8) przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 9) przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- 10) przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 11) przepisy o przeciwdziałaniu narkomani,
- 12) przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 13) przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 14) przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 15) przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- 16) przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- 17) przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 18) przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- 19) przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- 20) przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- 21) przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- 22) przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 23) przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- 24) przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- 25) przepisy o systemie oświaty,
- 26) przepisy - Kodeks cywilny,
- 27) przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

3. Zasady pracy nad Strategią

Diagnoza problemów społecznych w gminie Żary została opracowana na podstawie danych statystycznych oraz sprawozdań z realizacji programów, a także dokumentu Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych przygotowanego przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie na podstawie badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców, pracowników wybranych punktów sprzedaży napojów alkoholowych, uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w gminie Żary w 2014 roku. W oparciu o diagnozę sytuacji w gminie Żary oraz analizę SWOT wyznaczone zostały cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji założeń Strategii.

4. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach

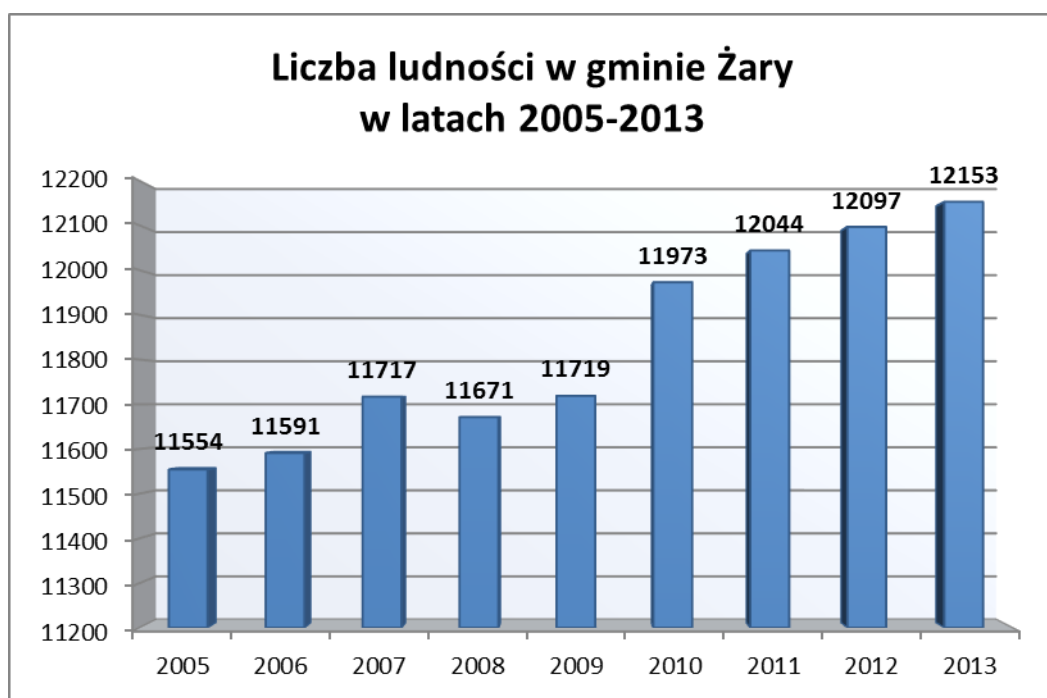
4.1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Żary jest gminą wiejską położoną w powiecie żarskim, w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego, na pograniczu Niziny Wielkopolskiej i Niziny Śląskiej. Gmina zajmuje powierzchnię 294,43 km², administracyjnie podzielona jest na 24 sołectwa: Biedrzychowice Dolne, Bieniów, Bogumiłów-Janików, Drozdów-Rusocice, Drozków, Grabik, Kadłubia, Lubanice, Lubomyśl, Łaz, Łukawy, Marszów, Miłowice, Mirostowice Dolne, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Olszyniec, Rościce, Sieniawa Żarska, Siodło, Stawnik, Surowa, Włostów-Dąbrowiec, Złotnik. Gmina Żary sąsiaduje z gminami: Jasień, Lipinki Łużyckie, Przewóz, Wymiarki, Iłowa, Żagań, Nowogród Bobrzański oraz miastami Żary i Żagań.

4.2. Struktura demograficzna mieszkańców

Gmina Żary posiada korzystną sytuację demograficzną. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, dominuje ludność w wieku produkcyjnym. Liczba ludności zamieszkującej gminę zwiększa się co roku w związku z dodatnim saldem migracji wewnętrznych. Stopniowo wzrasta liczba osób w wieku emerytalnym i osób starszych. Starzenie się społeczeństwa, przy niskim przyroście naturalnym, spowoduje w przyszłości wzrost zapotrzebowania na różne formy pomocy, między innymi, usługi opiekuńcze oraz możliwość pobytu w Domu Pomocy Społecznej.

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższy wykres przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w gminie Żary w latach 2005-2013 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). Przez cały analizowany okres czasu liczba ludności stopniowo wzrastała. W 2013 roku gminę Żary faktycznie zamieszkiwało 12153 mieszkańców ogółem, w tym 5985 mężczyzn oraz 6168 kobiet. Na 100 mężczyzn w gminie przypadały średnio 103 kobiety. Średnia gęstość zaludnienia gminy Żary w 2013 roku wyniosła 41 osób/km². Prognozy demograficzne GUS do 2021 roku zakładają stały spadek liczby ludności terenów wiejskich w powiecie żarskim.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Żary w latach 2005-2013 według faktycznego miejsca zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w gminie Żary jest korzystna. Najbardziej liczną grupą jest ludność w wieku produkcyjnym, zaś liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przeważa liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Analizując strukturę wieku ludności gminy można zaobserwować, że stopniowo zmalał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrósł natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.

Tab.1. Odsetki ludności faktycznie zamieszkałej w gminie Żary w latach 2005-2013 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie GUS. Bank Danych Lokalnych.

Liczba ludności wiek:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przedprodukcyjny 0-17 lat	23,8 %	22,9 %	22,6 %	21,7 %	21,2 %	21,1 %	20,6 %	20,1 %	20%
Produkcyjny 18-59/64 lat	63,6 %	64,5 %	65% %	65,6 %	66,1 %	66,2 %	66,6 %	66,7 %	66,2 %
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	12,6 %	12,5 %	12,4 %	12,6 %	12,7 %	12,7 %	12,8 %	13,2 %	13,8 %

	%	%						%	
--	---	---	--	--	--	--	--	---	--

Sytuacja w gminie Żary jest bardziej korzystna od sytuacji demograficznej w kraju województwie lubuskim oraz powiecie żarskim.

Tab.2. Procentowy udział ludności według kategorii wieku w 2013 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

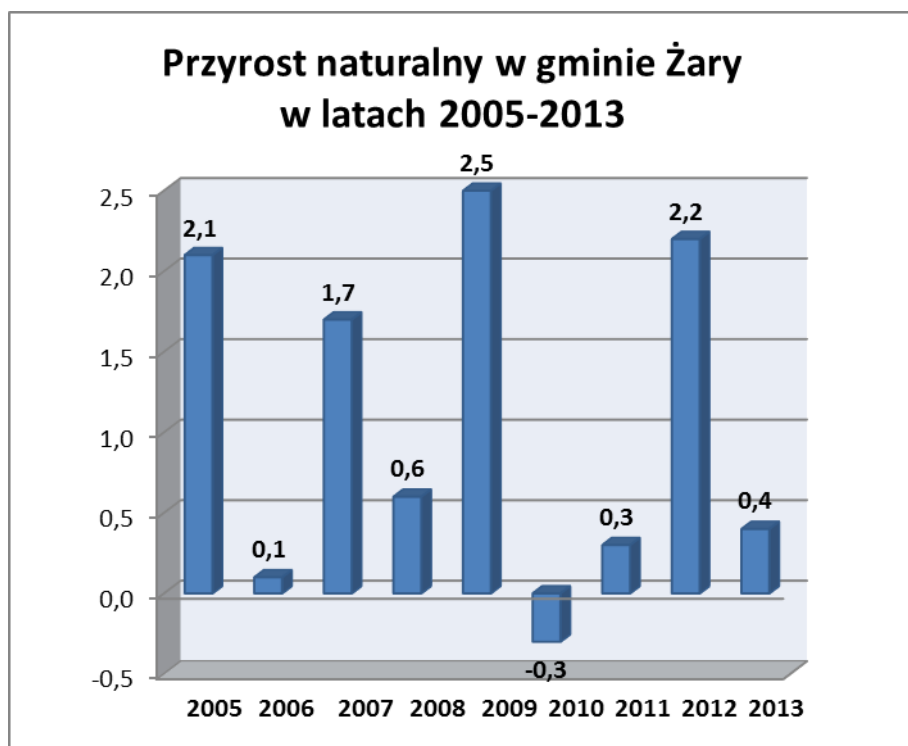
Liczba ludności wiek:	Polska	Województwo lubuskie	Powiat żarski	Gmina Żary
Przedprodukcyjny 0-17 lat	18,2%	18,4%	18,5%	20%
Produkcyjny 18-59/64 lat	63,4%	64,4%	64,7%	66,2%
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	18,4%	17,2%	16,9%	13,8%

Prognozy demograficzne GUS dla terenów wiejskich powiatu żarskiego zakładają, że w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, znaczny wzrost liczby ludności wystąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym, natomiast odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się w niewielkim stopniu.

Tab.3. Prognoza liczby ludności do 2021 roku – odsetek mieszkańców terenów wiejskich w powiecie żarskim w latach 2014-2021 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Liczba ludności wiek:	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Przedprodukcyjny 0-17 lat	19,3%	19,1%	19%	18,9%	18,8%	18,8%	18,8%	18,7%
Produkcyjny 18-59/64 lat	65,3%	65%	64,6%	64%	63,3%	62,6%	62%	61,4%
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	15,4%	15,9%	16,4%	17,1%	17,9%	18,6%	19,2%	19,8%

Zmiany w strukturze demograficznej ludności spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym oraz wydłużeniem czasu trwania życia. Poniższy wykres przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Żary w latach 2005-2013. Przez analizowany okres czasu wskaźnik ulegał wahaniom, przyjmując dodatnie oraz ujemne wartości. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminie Żary w 2013 roku osiągnął wartość 0,4 i był wskaźnika wyższy od przyrostu naturalnego dla powiatu żarskiego (-1,1) oraz od wskaźnika przyrostu naturalnego dla województwa lubuskiego (-0,3).

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Żary w latach 2005-2013. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. W gminie Żary liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności ulegała wahaniom w latach 2005-2013. Wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w gminie Żary przyjął w 2013 roku wartość 3,8 i był niższy od wskaźnika dla województwa lubuskiego (4,6) oraz wskaźnika dla powiatu żarskiego (4,7).

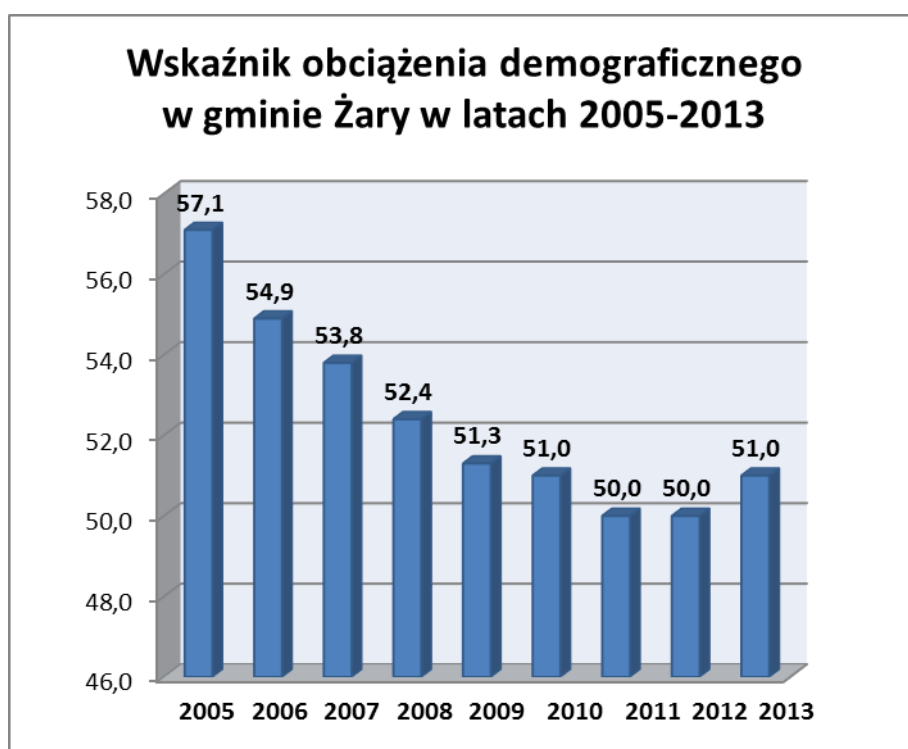
Tab.4. Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności w gminie Żary. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Liczba	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
--------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

zawieranych
małżeństw na
1000 ludności

5,6 5,7 7,1 7,9 7,2 5 4,5 5,7 3,8

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Żary w latach 2005-2013. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wartość tego wskaźnika przez analizowany okres czasu malała, osiągając wartość w 2013 roku 51 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (w porównaniu do wskaźnika obciążenia demograficznego dla kraju- 57,6, województwa lubuskiego – 55,4, oraz powiatu żarskiego – 54,7).

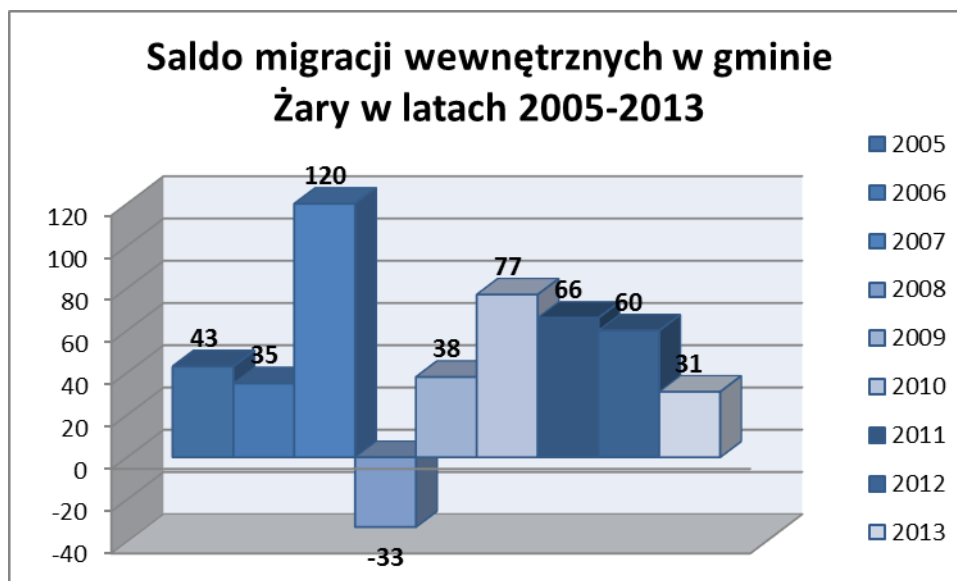
Jednym z najczęściej stosowanych mierników zaawansowania procesu starzenia się jest wskaźnik starości, przedstawiający udział osób starszych wśród ogółu populacji. W 2013

roku współczynnik starości, przedstawiający udział kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej wśród ogółu populacji, w gminie wyniósł 13,8% i był niższy od wartości wskaźnika dla powiatu żarskiego, województwa lubuskiego oraz kraju. Innym miernikiem procesu starzenia się ludności jest indeks starości, wyrażający liczbę osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2013 roku wskaźnik ten, obliczony dla ludności w gminie Żary przyjął wartość 69,2 (dla porównania – powiat żarski – 91,6; województwo lubuskie – 93,3; Polska – 101,2). Starzenie się społeczeństwa wraz ze zmniejszającym się przyrostem naturalnym przyczynia się do powstania problemów: ekonomicznego, finansowego oraz społecznego. Ten niekorzystny trend demograficzny zachodzi w skali ogólnokrajowej, pojawiające się natomiast problemy społeczne powinny być rozwiązywane lokalnie. W gminie Żary sytuacja jest obecnie korzystna, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest znacznie mniejszy w porównaniu do sytuacji w całym województwie i kraju.

Migracje ludności to przemieszczenia związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) i przekroczeniem granicy administracyjnej jednostki terytorialnej. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie (przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego)
- wewnątrzwojewódzkie (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa)
- międzypowiatowe (przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego)
- wewnątrzpowiatowe (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu).

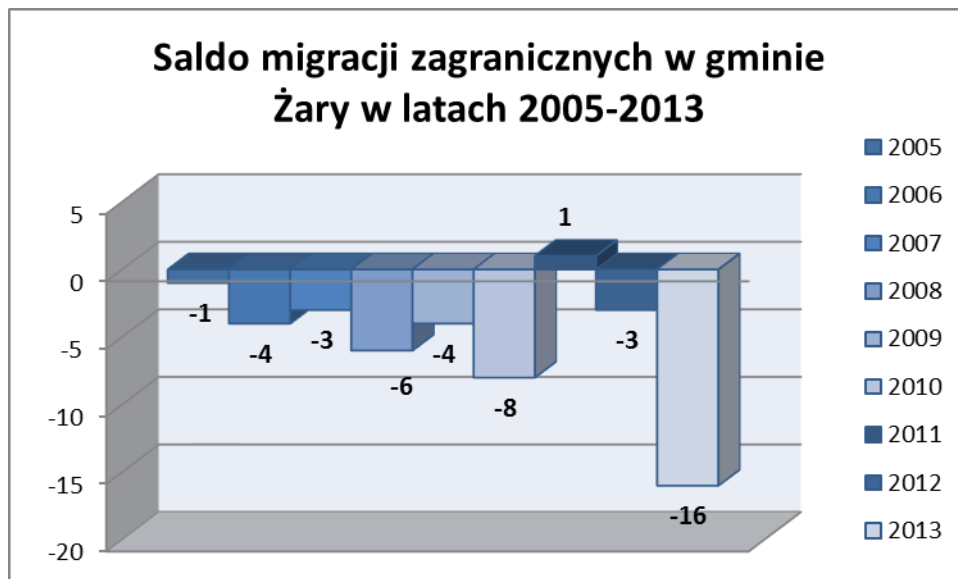
Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Wykres 4. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Żary w latach 2005-2013. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Powyższy wykres przedstawia saldo migracji wewnętrznych, w obrębie kraju w przedziale czasu od 2005 do 2013 roku. W analizowanym okresie czasu, poza rokiem 2008, saldo migracji cały czas było dodatnie. Największy napływ ludności nastąpił w 2007 roku. Liczba ludności zamieszkującej gminę zwiększa się co roku w związku z procesem suburbanizacji, który wiąże się z opuszczaniem przez mieszkańców miast i osiedlaniem się migrantów w strefie podmiejskich gmin. W związku z bliskością miasta Żar proces suburbanizacji przyczynia się do wzrostu liczby ludności w gminie. Szczególnie widoczne jest to w miejscowościach gminy zlokalizowanych najbliżej miasta Żary.

Poniższy wykres przedstawia saldo migracji zewnętrznych (zagranicznych) w gminie Żary w okresie czasu od 2005 do 2013 roku. Saldo migracji zewnętrznych w analizowanym czasie ulegało wahaniom, było jednak znacznie niższe niż saldo migracji wewnętrznych oraz przyjmowało przez większość analizowanego czasu wartości ujemne. Największy odpływ ludności zagranicę miał miejsce w 2013 roku.

Wykres 5. Saldo migracji zagranicznych w gminie Żary w latach 2005-2013. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

5. Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w gminie Żary

5.1. Edukacja, kultura, sport i rekreacja

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Problemem w gminie jest brak wystarczającej infrastruktury zapewniającej opiekę nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lat. Nieduża odległość niektórych miejscowości gminy od miasta Żary sprawia, że osiedlają się w nich młode osoby z dziećmi zainteresowane możliwością umieszczenia dzieci w placówkach gminnych. Na terenie gminy istnieje rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna, wymagająca dalszej rozbudowy i modernizacji.

5.1.1. Edukacja

Rozwój współczesnej gospodarki w coraz większym stopniu opiera się na wiedzy. Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców gminy Żary pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego, który przeprowadzony został w 2002 roku. Od tego czasu wzrosła dostępność szkolnictwa oraz liczba osób, które decydują się zdobywać coraz wyższe wykształcenie, dlatego też można przypuszczać, że w chwili obecnej wykształcenie mieszkańców będzie bardziej korzystne od wskaźników prezentowanych w tabeli. Dla porównania w tabeli przedstawione zostały dane dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu żarskiego w 2002 i 2011 roku.

Tab.5. Ludność faktycznie zamieszkała w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia na podstawie wyników spisów w latach 2002 i 2011. Źródło: Główny Urząd Statystyczny (2012). Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych. Warszawa.

Poziom wykształcenia	2002 %	2002 % ludności	2002 %	2011 %	2011 %
	ludności Gmina Żary	ludności Powiat żarski	ludności Polska	ludności Powiat żarski	ludności Polska

Wyższe	3,4	6	9,9	11	16,8
Średnie i policealne	22,7	29,6	31,5	30,7	31,4
Zasadnicze zawodowe	31,9	27,4	23,2	25,5	21,5
Podstawowe ukończone i gimnazjalne**	35,4	31,8	29,8	24,8	23,8
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	5,8%	4,1	3,6	1,7	1,4

** w 2002 roku wykształcenie wyłącznie podstawowe

Wykształcenie mieszkańców gminy Żary oraz całego powiatu żarskiego w 2002 roku było niższe w porównaniu do poziomu wykształcenia wszystkich Polaków. Kolejny Narodowy Spis Powszechny z 2011 roku pokazał poprawę poziomu wykształcenia wszystkich Polaków. Wykształcenie mieszkańców powiatu żarskiego uległo poprawie, jego mieszkańcy w 2011 roku nadal charakteryzowali się nieco niższym poziomem wykształcenia od poziomu wykształcenia wszystkich Polaków. W 2002 roku wykształcenie mieszkańców gminy Żary było niższe od wykształcenia mieszkańców powiatu żarskiego, dlatego też można spodziewać się, że również w 2011 roku poziom wykształcenia mieszkańców gminy był nieco mniej korzystny. GUS nie podaje jednak szczegółowych danych za rok 2011 dotyczących gminy Żary.

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Na terenie gminy funkcjonują placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa w Lubanicach,
- Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie,
- Szkoła Podstawowa w Sieniawie Żarskiej,
- Szkoła Podstawowa w Złotniku,
- Zespół Szkół w Bieniowie (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum),
- Zespół Szkół w Grabiku (Przedszkole, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum),
- Zespół Szkół w Mirostowicach Dolnych (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum).

Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2013/2014 uczyło się 561 osób, w szkołach gimnazjalnych – 223 osoby. Na terenie gminy w 2013 roku funkcjonowało 12 przedszkoli, oferujących 316 miejsc oraz 11 świetlic i

klubów dla dzieci i młodzieży, w tym 9 szkolnych oraz 2 pozaszkolne. Na terenie gminy nie ma żłobka.

Nowoczesna gospodarka o dużym potencjale innowacyjności wymaga rozwijania umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Miejscem wyrównywania szans dzieci, już na wczesnych etapach edukacji, w tym zakresie może być szkoła. Istotnymi informacjami, dającymi obraz na temat rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminie, są statystyki dotyczące dostępu uczniów do komputerów w szkole, w tym również dostępu do komputerów z dostępem do Internetu. Poniższa tabela przedstawia informacje na ten temat.

Tab.6. Dostęp uczniów w gminie Żary do komputerów z dostępem do Internetu w szkołach. GUS. Vademecum Statystyczne Samorządowca 2013.

		2010/11	2011/12	2012/13
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach	Szkoły podstawowe	82	80	75
	Szkoły gimnazjalne	29	29	29
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach	Szkoły podstawowe	7	7	7
	Szkoły gimnazjalne	9	8	9

W badaniu w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Żary w 2014 roku uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych pytani byli o swoje doświadczenia związane z używaniem komputera. Niewielki odsetek badanych uczniów nie posiadał dostępu do komputera w domu (3,8% uczniów szkół podstawowych, 1,2% gimnazjalistów). Uczniowie, którzy mieli w domu dostęp do komputera, spędzali przed nim najczęściej od 1 do 3 godzin dziennie; 11,3% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 11,1% badanych gimnazjalistów przyznawało, że poświęca tej czynności ponad 5 godzin dziennie. Należy podkreślić, że korzystanie z komputera było ulubioną formą spędzania wolnego czasu dla 21,4% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 22,4% badanych gimnazjalistów. Badani uczniowie najczęściej korzystali z Internetu (31,9% uczniów szkoły podstawowej, 45,9% gimnazjalistów). Młodzi mieszkańcy gminy często korzystają z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Dostępność oraz kompetencje związane z technologiami

komunikacyjnymi mniejsze są wśród starszych mieszkańców, a także osób mniej wykształconych.

Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy. Badanie prowadzone w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Żary w 2014 roku dostarcza danych, wskazujących na umiarkowaną aktywność mieszkańców. Wraz z wiekiem młodych mieszkańców, nieco wzrasta odsetek badanych, którzy angażują się w wolnym czasie w działalność różnych organizacji – 4,3% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 3,4% badanych gimnazjalistów przyznało, że ich ulubioną formą spędzania wolnego czasu jest udział w pracach różnych organizacji.

Na terenie gminy Żary w 2013 roku działały 2 fundacje oraz 41 stowarzyszeń i organizacji społecznych (GUS, Bank Danych Lokalnych). Jednym ze wskaźników pozwalających na określenie wielkości sektora pozarządowego jest liczba fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych przypadających na 10 tysięcy ludności. W 2013 roku na 10 tysięcy mieszkańców gminy Żary przypadało 35 fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych (GUS, dla porównania 28 fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych przypadało na 10 tysięcy ludności powiatu żarskiego, 32 fundacje, stowarzyszenia oraz organizacje społeczne przypadały na 10 tysięcy ludności województwa lubuskiego, 32 fundacje, stowarzyszenia oraz organizacje społeczne przypadały na 10 tysięcy ludności Polski w 2013 roku). Na terenie gminy działają różne stowarzyszenia i organizacje społeczne: Złotnicki Zespół Górali Czadeckich „Dolina Nowego Sołońca”, Stowarzyszenie Na Rzecz rozwoju Wsi RAZEM w Bieniowie, Towarzystwo Przyjaciół Grabika, Stowarzyszenie Drożkowska Jutrzenka, Towarzystwo Przyjaciół Marszowa, Stowarzyszenie Mirostowice Dolne Najpiękniejsza Wieś Lubuska 2012, Gminne Stowarzyszenie Zespołów Śpiewaczych „Śpiewajmy Razem”, Fundacja Natura Polska oraz Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi „Dolina Zielona” w Mirostowicach Dolnych.

5.1.2. *Kultura, sport i rekreacja*

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna Żary z siedzibą w Bieniowie, mająca dziewięć filii oraz trzy punkty biblioteczne (Filia Drożków, Filia Grabik, Filia Kadłubia, Filia Lubanice, Filia Łaz, Filia Mirostowice Dolne, Filia Mirostowice Górne, Filia Olbrachtów, Filia Sieniawa Żarska, Filia Złotnik, Punkt Łukaw oraz Punkt Lubomyśl). Biblioteka i jej filie, poza typową działalnością, organizują szereg imprez kulturalno-edukacyjnych, między innymi, konkursy, wystawy, spotkania opłatkowe, spotkania autorskie, różnego rodzaju zebrania oraz imprezy.

Tab.7. Wskaźniki dotyczące kultury i sztuki (działalność bibliotek) w gminie Żary. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Wskaźniki	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	898	837	921	926	864	868
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	269	274	265	261	253	253

Kultura ludowa na terenie Gminy Żary ma bardzo bogate tradycje. Na terenie gminy funkcjonują liczne zespoły śpiewacze: „Bieniowianki” z Bieniowia, „Chabry” ze Złotnika, „Czerwona Jarzębina z Lubanic”, „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika, „Jarzębina z Sieniawy Żarskiej”, „Jutrzenka” z Olbrachtowa, „Karolinki” z Grabika, „Łazowianki” z Łazu, „Mała Tęcza” z Olbrachtowa, Rodzina Muzykująca z Łukaw, „Szyszynianki” z Biedzychowic, „Wesoła Gromada” z Mirostowic Górnych, „Wrzos” z Mirostowic Dolnych oraz „Złoty Kłos” z Marszowa.

Tab.8. Wskaźniki dotyczące sportu i rekreacji w gminie Żary. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Wskaźniki	2008 rok	2010 rok	2012 rok
Kluby	8	8	14
Członkowie	259	361	448
Ćwiczący ogółem	199	326	414
Ćwiczący do lat 18 ogółem	131	156	189
Sekcje sportowe	11	10	18

Na terenie gminy działają również kluby sportowe oraz stowarzyszenia sportowe: "Fax" Bieniów, "Piast" Lubanice, " Huragan" Lubomyśl, "Zieloni" Złotnik, "Sparta" Grabik, "Błękitni" Olbrachtów, " WKS" Łaz, "Mirostowiczanka" Mirostowice Dolne, " Nobiles" Olszyniec, " Delta" Sieniawa Żarska, " Zieloni" Drożków, "Zorza" Kadłubia oraz UKS Karate Seiken.

5.2. Rynek pracy i bezrobocie

Problem bezrobocia w powiecie żarskim jest większy w porównaniu do sytuacji w kraju oraz województwie lubuskim. W dniu 31 grudnia 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żarach zarejestrowanych 531 bezrobotnych mieszkańców gminy Żary, wśród których dużą grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy stanowiły kobiety. Wśród bezrobotnych zmniejsza się liczba osób uprawnionych do otrzymania zasiłku.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwale bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej.

W 2013 roku w rejestrze REGON wpisanych było 881 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym – 59 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa – 244 podmioty, pozostała działalność – 578 podmiotów. Zdecydowaną większość stanowią niewielkie podmioty gospodarcze, w których jest zatrudnionych 0-9 osób (859 podmiotów). Zdecydowana większość podmiotów gospodarki należy do sektora prywatnego.

Tab.9. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki. GUS. 2013 rok.

Wskaźniki – 2013 rok	Gmina Żary	Powiat żarski	Województwo lubuskie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności	725	956	1075	1032
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,9	10,1	11,9	12

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w powiecie żarskim stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31 grudnia 2013 roku, wynosiła 16,5% i była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla kraju (13,4%) oraz stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubuskiego (15,7%). W 2012 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żary wyniósł 6,8% i był niższy od wartości tego wskaźnika dla powiatu żarskiego – 9,1% (Bank Danych Lokalnych GUS).

Poniższa tabela przedstawia wybrane statystyki dotyczące mieszkańców gminy Żary zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żarach w latach 2012-2013.

Tab.10. Struktura bezrobotnych mieszkańców gminy Żary w latach 2012-2013. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żarach.

Struktura bezrobotnych mieszkańców gminy Żary. Dane w dn.31 grudnia	2012 rok	2013 rok
Ogółem	547 osób	531 osób
Kobiety	57,6%	55,9%
Bezrobotni z prawem do zasiłku	20,7%	10,7%
Osoby poprzednio pracujące	89%	86,8%
Osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1,3%	1,5%
Niepelnosprawni	10,1%	7%
Osoby bezrobotne do 25 roku życia	21,9%	23,5%
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	21%	22%
Osoby długotrwale bezrobotne	40,2%	40,1%

Osoby bezrobotne z terenu gminy Żary mogą uzyskać pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarach oraz Powiatowym Urzędzie Pracy

w Żarach. Należy podkreślić, że w Diagnozie Lokalnych Zagrożeń Społecznych 20,8% badanych dorosłych mieszkańców przyznało, że posiada wiedzę na temat lokalnych działań wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym.

5.3. *Sytuacja mieszkaniowa*

Problemem istniejącym na terenie gminy jest zmniejszająca się liczba lokali gminnych, między innymi poprzez wykupywanie mieszkań na własność. Gmina posiada niewiele mieszkań socjalnych, natomiast wzrasta liczba osób oczekujących na przydział mieszkania.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS w 2013 roku w gminie Żary istniały ogółem 3234 mieszkania, w tym 3106 mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 2986 mieszkań – ustęp spłukiwany, 2828 mieszkań – łazienkę, 2382 mieszkania – centralne ogrzewanie, 6 mieszkań – gaz sieciowy. W 2013 roku w budownictwie indywidualnym oddano do użytkowania 48 mieszkań o łącznej powierzchni 6852 m², 50 budynków, w tym 43 budynki mieszkalne. Na terenie gminy funkcjonuje jedno mieszkanie chronione. Poniższa tabela przedstawia wybrane dane dotyczące liczby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie.

Tab.11. Sytuacja mieszkaniowa w gminie Żary.

Sytuacja mieszkaniowa	2012 rok	2013 rok
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	99 mieszkań	90 mieszkań
Liczba mieszkań socjalnych w zasobie gminy	7 mieszkań	6 mieszkań
Liczba osób oczekujących na przydział mieszkań socjalnych	13 rodzin	15 rodzin

5.4. *Wykluczenie społeczne*

Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego są najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość.

Prowadząc aktywną politykę społeczną, której zadaniem jest rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie skutkom niekorzystnych zjawisk, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach, obejmuje swoim wsparciem jednostki i grupy społeczne szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym. Powyższe działania realizowane są w oparciu o diagnozę środowiska prowadzoną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach, we współpracy z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym w formie świadczeń pieniężnych (zasilek celowy, zasilek okresowy, zasiłek stały, zasiłek celowy specjalny). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc rzeczową i finansową oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci, gorący posiłek.

Tab.12. Powody przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Powody przyznania pomocy społecznej	2011 rok Liczba rodzin	2012 rok Liczba rodzin	2013 rok Liczba rodzin
Niepełnosprawność	149	170	198
Długotrwała lub ciężka choroba	127	152	182
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	105	88	81

Ubóstwo	259	273	319
Alkoholizm	37	41	55
Bezrobocie	240	215	218
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym: Rodziny wielodzietne	90 59	72 57	70 57
Przemoc w rodzinie	12 osób	30 osób	34 osoby
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	11	10	12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	9	14
Narkomania	1	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0
Zdarzenie losowe	9	5	4

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach w 2013 roku udzielił wsparcia i pomocy 429 rodzinom (455 rodzinom w 2011 roku, 394 rodzinom w 2012 roku), w tym w formie świadczenia pieniężnego – 352 rodzinom (367 rodzinom w 2011 roku, 324 rodzinom w 2012 roku); w formie świadczenia niepieniężnego – 175 rodzinom (204 rodzinom w 2011 roku, 146 rodzinom w 2012 roku). Ośrodek w 2013 roku udzielił pomocy w formie posiłku 336 rodzinom (339 rodzinom w 2011 roku, 281 rodzinie w 2012 roku), w tym 325 dzieciom (335 dzieciom w 2011 roku, 277 dzieciom w 2012 roku). Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w latach 2011-2013 była ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Poniższa tabela przedstawia wybrane statystyki dotyczące środków finansowych wydawanych na zadania realizowane w zakresie polityki społecznej.

Tab.13. Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej	2011 rok	2012 rok	2013 rok
Przeciwdziałanie narkomanii	5000 zł	5000 zł	5000 zł

Przeciwdziałanie alkoholizmowi	112788 zł	114917 zł	116394 zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	14625 zł	42995 zł
Domy pomocy społecznej	234629 zł	286380 zł	254784 zł
Ośrodki wsparcia	-	-	-
Rodziny zastępcze	-	2628 zł	10275 zł
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	-	4099 zł	4200 zł
Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	-	23168 zł	36783 zł
Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3768323 zł	3915947 zł	3818794 zł
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	53758 zł	68534 zł	71561 zł
Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	307518 zł	276602 zł	281879 zł
Dodatki mieszkaniowe	38489 zł	49606 zł	71033 zł
Zasiłki stałe	348587 zł	363995 zł	463734 zł
Ośrodek Pomocy Społecznej	531120 zł	589320 zł	656358 zł
Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	-	27 zł	3717 zł
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	124956 zł	129496 zł	142943 zł
Pomoc dla cudzoziemców	2000 zł	-	-
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	25000zł	-	14800 zł
Pozostała działalność W tym: - klub integracji społecznej, - warsztat terapii zajęciowej, - prace społecznie użyteczne, - program "Pomoc państwa w zakresie żywienia" - wkład własny gminy	424628 zł	428683 zł	468388 zł

Żłobki	-	-	4250 zł
Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	168159 zł	129747 zł	95800 zł
Pomoc materialna dla uczniów	246268 zł	196769 zł	228543 zł

W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się między innymi ze starzeniem się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się z wiekiem. Starzenie się społeczeństwa jest związane ze zmniejszaniem się odsetka nowonarodzonych oraz wydłużaniem przeciętnego trwania życia. Wśród osób starszych, obok niepełnosprawności, problemem jest również samotność, choroba, życie w ubóstwie, poczucie braku przydatności. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy. Często niepełnosprawność jest wynikiem przewlekłej choroby. Należy zaznaczyć, że częstość występowania chorób przewlekłych wzrasta wraz z wiekiem. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, a także długotrwałej lub ciężkiej choroby. W 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opłacił pobyt w domu pomocy społecznej 13 osobom (12 osobom w 2011 roku, 15 osobom w 2012 roku). Na terenie gminy brak jest Środowiskowych Domów Samopomocy. Gmina podpisała porozumienie z miastem Żary, dzięki któremu od 2012 roku może kierować mieszkańców gminy do Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi działającego na terenie miasta Żary.

5.5. Zagrożenia współczesnej rodziny

W gminie Żary istnieją rodziny z problemami wychowawczymi oraz takie, w których występuje przemoc w rodzinie. Wzrost bezradności rodziców i nieradzenie sobie przez nich w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych skutkuje w wielu przypadkach ograniczeniem praw rodzicielskich i umieszczeniem dzieci w domu dziecka, rodzinie zastępczej bądź pogotowiu rodzinnym. Problemy rodzin na terenie gminy wskazują na potrzebę rozwoju placówek wsparcia dziennego oraz konieczność objęcia rodzin z problemami wsparciem asystenta rodziny.

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną³, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

W 2013 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 81 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także 70 rodzin otrzymujących pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym 57 rodzin wielodzietnych. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej objęte są wsparciem w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz współpracujących z nimi specjalistów (psychologiem, pedagogiem oraz terapeutą uzależnień). W 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy w Żarach zatrudnił 2 asystentów rodziny, którzy objęli wsparciem 9 rodzin (30 dzieci). W 2012 roku gmina nie zatrudniała rodzin wspierających rodziny przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny te miały natomiast zapewnioną pomoc w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz możliwość uzyskania specjalistycznej porady w dwóch Punktach Interwencji Kryzysowej funkcjonujących na terenie gminy.

W gminie Żary działają dwie świetlice (świetlica środowiskowa w Miłowicach prowadzona przez zespół Caritas Parafii Rzymsko-Katolickiej p w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Sieniawie Żarskiej, działająca w dwóch miejscowościach: 4 dni w Miłowicach oraz jeden dzień w miejscowości Bogumiłów), w których dzieci mogą uzyskać wsparcie prowadzone w formie opiekuńczej. Placówki zostały dofinansowane przez Urząd Gminy w Żarach. W świetlicach zatrudnionych jest 4 wychowawców, którzy są członkami organizacji pozarządowej. W zajęciach organizowanych w świetlicach korzysta około 40 dzieci dziennie, w tym 24 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

³ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Zjawisko przemocy w rodzinie występuje na terenie gminy Żary. W ostatnich latach wzrasta liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu występowania przemocy w rodzinie. W 2012 roku w związku z procedurą "Niebieskich Kart" sporządzono ogółem 48 wniosków. W gminie realizowany jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar, a także funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy.

5.6. Uzależnienia od substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych występuje wśród mieszkańców gminy Żary, na terenie gminy prowadzone są działania, których celem jest przeciwdziałanie temu zjawisku. Najbardziej rozpowszechnione jest wśród uczniów spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie wyrobów tytoniowych.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.⁴ Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich.

Zakres badania w ramach Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych obejmuje szereg problemów, w tym spożywanie alkoholu i narkotyków przez dorosłych mieszkańców, a także doświadczenia młodych mieszkańców z substancjami psychoaktywnymi. Nieduży odsetek badanych mieszkańców (5,9%) wskazał na częste spożywanie alkoholu (przynajmniej raz w tygodniu), zaś 8,9% badanych dorosłych mieszkańców gminy Żary przyznało, że przynajmniej raz w życiu zażyło narkotyki. Poniższa

⁴ Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

tabela przedstawia statystyki dotyczące doświadczeń uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych z substancjami psychoaktywnymi.

Tab.14. Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych. Diagnoza Zagrożeń Społecznych w gminie Żary w 2014 roku.

Problem społeczny	Szkoły Podstawowe		Gimnazja	
	N	%	N	%
Picie alkoholu	18	34	43	53,1
Palenie papierosów	14	26,4	39	48,1
Używanie narkotyków	0	0	8	9,9
Używanie dopalaczy	2	3,8	5	6,2

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów

Dane zamieszczone w powyższej tabeli przedstawiają odpowiedzi uczniów na pytania o przynajmniej jednorazowe doświadczenie z napojami alkoholowymi, papierosami, narkotykami i dopalaczami, odnoszą się one do zjawiska eksperymentowania przez dzieci i młodzież z tymi substancjami. Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Najbardziej rozpowszechnione jest wśród uczniów spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie wyrobów tytoniowych.

Problem nadużywania alkoholu występuje w gminie Żary, istnieją ośrodki i instytucje, oferujące specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi. W gminie realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2013:

- odbyło się **25** ogólnych posiedzeń (21 ogólnych posiedzeń w 2012 roku),
- odbyło się **13** posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w trakcie których podjęto działania interwencyjno- motywujące (12 posiedzeń w 2012 roku),
- przeprowadzono **4** rozmowy (5 rozmów w 2012 roku),
- przeprowadzono **23** czynności kontrolne punktów sprzedaży napojów alkoholowych (18 czynności kontrolnych w 2012 roku),

- w 2013 roku wydano **30** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **24** dotyczące jednorazowego zezwolenia oraz **6** dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży. W 2012 roku wydano **34** postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **21** dotyczących jednorazowego zezwolenia oraz **13** dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
- ❖ Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2013 roku.
 - Do komisji wpłynęło **9** wniosków o leczenie odwykowe (35 wniosków w 2012 roku).
 - Obecnie rozpoczętych jest **16** spraw (2 sprawy zostały zakończone ze względu na zgon; 28 rozpoczętych spraw w 2012 roku);
 - Zlecono **8** wniosków o przeprowadzenie badań przez biegłych sądowych (9 wniosków w 2012 roku);
 - Złożono **7** wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego (7 wniosków w 2012 roku).

Na terenie gminy Żary funkcjonuje Punkt Konsultacyjno- Terapeutyczny dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. W tym miejscu zainteresowani mogą otrzymać specjalistyczną pomoc psychologiczną od psychologa oraz terapeuty do spraw przemocy w rodzinie. Ponadto, mieszkańcy gminy Żary mogą uzyskać porady prawne od prawnika zatrudnionego w Punkcie Konsultacyjno- Terapeutycznym. Do zakresu działań Punktu należy motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień, udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym oraz pomoc młodzieży mającej problem z nadużywaniem alkoholu. Punkt Konsultacyjny prowadzi również konsultacje w zakresie wsparcia pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, udziela konsultacji osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz motywuje do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc. Punkt Konsultacyjny jest czynny dwa razy w tygodniu, 24 godziny w miesiącu przez 10 miesięcy w roku.

W gminie organizowane są różne działania profilaktyczne dla młodzieży w formie warsztatów, kolonii, obozów oraz programów. W 2012 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

- Warsztaty i szkolenia dla rodziców, wychowawców i nauczycieli; festyny rodzinne i imprezy plenerowe, prelekcje oraz spektakle profilaktyczne; programy dla młodzieży z grupy ryzyka. (Ilość osób uczestniczących: 921 uczniów, 16 nauczycieli, 350 rodziców)
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. (Ilość osób uczestniczących: 40 uczniów)
- Program profilaktyczny dla młodzieży „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Stop Przemocy”. (Ilość osób uczestniczących: 1000 osób)

W 2013 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

- Warsztaty i szkolenia dla rodziców, wychowawców i nauczycieli; festyny rodzinne i imprezy plenerowe, prelekcje oraz spektakle profilaktyczne; programy dla młodzieży z grupy ryzyka. (Ilość osób uczestniczących: 950 uczniów, 20 nauczycieli, 278 rodziców)
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. (Ilość osób uczestniczących: 36 uczniów)
- Program profilaktyczny dla młodzieży: „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Odpowiedzialny kierowca”. (Ilość osób uczestniczących: 2000)

W gminie prowadzone są działania mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniom, mimo to wielu mieszkańców nie posiada wiedzy na ten temat. W badaniu dorosłych mieszkańców, prowadzonym w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Żary, 15,2% badanych mieszkańców przyznało, że posiada wiedzę na temat prowadzonych lokalnie działań, które mają na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty oraz gminy. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do kwestii społecznych w gminie Żary.

Mocne Strony

- Korzystna struktura demograficzna (duży odsetek osób w wieku produkcyjnym, stosunkowo mały odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym)
- Wzrastająca liczba mieszkańców (dodatnie saldo migracji)
- Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w gminie
- Współpraca władz lokalnych oraz instytucji w celu przeciwdziałania istniejącym problemom społecznym w gminie
- Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego (świetlice środowiskowych)
- Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna (szkoły podstawowe i gimnazjalne)
- Liczne kluby sportowe wraz z boiskami sportowymi
- Duża liczba zespołów śpiewaczych
- Dobrze rozbudowana sieć bibliotek wiejskich
- Mieszkanie chronione

Słabe Strony

- Niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy
- Problem występowania długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia wśród kobiet
- Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych
- Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców
- Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych
- Niewystarczająca oferta form opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lat
- Niewystarczająca oferta inicjatyw adresowanych do starszych mieszkańców, brak

klubów seniora

- Wzrastający odsetek osób otrzymujących pomoc społeczną z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby
- Występowanie rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej
- Mała aktywność społeczna mieszkańców, brak wolontariatu

Szanse

- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych
- Wzrost dochodów mieszkańców gminy
- Dalszy rozwój oferty sportowej i kulturalnej
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w działania w ramach wolontariatu
- Dalszy rozwój oferty edukacyjnej oraz dostosowywanie jej do zapotrzebowania rynku pracy
- Dostępność środków unijnych
- Dalszy rozwój trzeciego sektora, działającego na terenie gminy
- Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą

Zagrożenia

- Starzenie się społeczeństwa i związany z tym wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze oraz wzrost obciążeń finansowych gminy związanych z odpłatnością za pobyt w Domu Pomocy Społecznej
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
- Negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych
- Zmniejszenie się środków na realizowanie działań pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście zadań oraz niewielkim wzroście zatrudnienia
- Nasilanie się zjawiska przemocy w rodzinie
- Ubożenie części mieszkańców gminy, przyczyniające się do bezdomności, uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz innych patologii społecznych

7. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Żary przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021 brzmi:

Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu i jakości życia oraz aktywne przeciwdziałanie marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu.

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Cele szczegółowe oraz wynikające z nich kierunki działań stanowią uszczegółwienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych istniejących w gminie. W Strategii zostały również określone cele strategiczne oraz wynikające z nich kierunki działań.

Poniższy schemat przedstawia cel główny oraz cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021.

Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu i jakości życia oraz aktywne przeciwdziałanie marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu.

I CEL STRATEGICZNY
Doskonalenie systemu wsparcia społecznego

II CEL STRATEGICZNY
Wzrost potencjału społecznego w gminie

III CEL STRATEGICZNY
Skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną

IV CEL STRATEGICZNY
Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Realizacja wizji opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych. Poniżej przedstawiono cele szczegółowe przypisane celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY⁵

Doskonalenie systemu wsparcia społecznego

Jednym z kluczowych zadań polityki społecznej w gminie Żary jest dalsze doskonalenie systemu wsparcia społecznego.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Kierunki działań:

1. Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.
2. Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.
3. Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych.

Cel strategiczny: DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA SPOŁECZNEGO– zakładane rezultaty:

- Profesjonalizacja kadry pracowników instytucji działających w obszarze polityki społecznej.
- Skoordynowanie działań prowadzonych na terenie gminy, których celem jest rozwiązywanie problemów społecznych.
- Zwiększenie zasobów istniejących w gminie, umożliwiających realizację celów społecznych.

⁵ Spójne z: Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020- Cel główny: Doskonalenie systemu wsparcia społecznego; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu żarskiego na lata 2011-2020 – Cel główny: Zwiększenie zasobów i potencjału pracowników instytucji pomocy społecznej.

II CEL STRATEGICZNY⁶ Wzrost potencjału społecznego w gminie

I CEL SZCZEGÓŁOWY Rozwój kapitału społecznego mieszkańców

Kierunki działań:

1. Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.
2. Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu wśród mieszkańców.
3. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w gminie form pomocy.

II CEL SZCZEGÓŁOWY Rozwój trzeciego sektora na terenie gminy

Kierunki działań:

1. Realizacja Programu Współpracy gminy Żary z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
2. Rozwój współpracy z grupami charytatywnymi/przykościelnymi, m.in. poprzez udzielanie wsparcia, organizowanie spotkań oraz realizowanie wspólnych projektów.

Cel strategiczny: WZROST POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE – zakładane rezultaty:

- Skoordynowanie działań mających na celu rozwój trzeciego sektora w gminie.

⁶ Spójne z: Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020- Cel główny: Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego; Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020 – Oś Priorytetowa 7 Równowaga społeczna P.I. 9.9 Wzrost aktywności społeczności lokalnych w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

- Skoordynowanie działań mających na celu rozwijanie wolontariatu wśród mieszkańców.

II CEL STRATEGICZNY⁷

Skuteczny system opieki nad rodziną

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w gminie Żary jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań:

1. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.
2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej.
3. Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych.
4. Zabezpieczenie zatrudnienia asystenta rodziny.
5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej.
6. Rozwój placówek wsparcia dziennego oraz świetlic.
7. Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami.

⁷ Spójne z: Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020- Cel główny: Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu żarskiego na lata 2011-2020 - Cel główny: Zorganizowanie kompleksowego i efektywnego systemu wsparcia dzieci i rodzin powiatu żarskiego. Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020 – Oś Priorytetowa 7 Równowaga społeczna PI 9.7 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych; Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna PI 9.1 Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.

8. Rozwijanie i wspieranie sektora organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży.
9. Organizacja różnych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, kluby dziecięce, profesjonalnie przygotowane opiekunki, przedszkola).

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań:

1. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Żary.
2. Wspieranie działań mających na celu prawidłowe funkcjonowanie grup wsparcia i samopomocy.
3. Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego.

Cel strategiczny: SKUTECZNY SYSTEM OPIEKI NAD RODZINĄ– zakładane rezultaty:

- Zmniejszenie liczby mieszkańców korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
- Rozwój form wsparcia dla rodzin najuboższych, w tym rodzin wielodzietnych.
- Rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla dzieci i młodzieży.
- Objęcie różnymi formami opieki małych dzieci z terenu gminy.
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat zagrożenia zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- Ograniczenie liczby mieszkańców dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

IV CEL STRATEGICZNY⁸

Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Istotnym zadaniem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzanie i wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych, starszych, bezrobotnych, uzależnionych, a także zapewnianie tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

1. Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Żarach.
2. Zatrudnianie w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, praktyk i staży we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Żarach.
3. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
4. Rozwój form wsparcia sprzyjających tworzeniu osobistego potencjału zatrudnienia osób bezrobotnych w trudnej sytuacji socjalno-bytowej i ich rodzin.

⁸ Spójne z: Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020- Cel główny: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu żarskiego na lata 2011-2020 - Cel główny: Zapobieganie zjawisku bezdomności i pomoc osobom bezdomnym, Przeciwdziałanie zjawisku i ograniczanie poziomu uzależnień w powiecie żarskim, Poprawa jakości życia osób w podeszłym wieku, Wyrównanie szans życiowych osób z niepełnosprawnością i ich integracja ze środowiskiem lokalnym, Zapobieganie zjawisku bezrobocia oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem w podejmowaniu zatrudnienia. Regionalny Program Operacyjny Lubuskie 2020 – Oś Priorytetowa 7 Równowaga społeczna PI 9.4. Upowszechnianie aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, PI 9.7 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych; Oś Priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna PI 9.1 Poprawa jakości infrastruktury zdrowotnej i społecznej uwzględniająca obszary deficytowe.

5. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
6. Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.
7. Rozwój pracy socjalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.
8. Wzrost dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Kierunki działań:

1. Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi poprzez promocję wolontariatu.
3. Wsparcie dla osób starszych i chorych poprzez pomoc w tworzeniu warunków dla funkcjonowania grup samopomocowych, np. kluby seniora.
4. Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
5. Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
6. Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej.

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kierunki działań:

1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.
3. Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.
4. Organizowanie i finansowanie, we współpracy z placówkami leczenia uzależnień, różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny organizowanych poza podstawowym procesem leczenia.
5. Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia i samopomocy.

Cel strategiczny: INTEGRACJA I REINTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU – zakładane rezultaty:

- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych kobiet oraz osób długotrwale bezrobotnych.
- Uszczelnienie systemu przyznawanych w ramach pomocy społecznej świadczeń finansowych.
- Rozwinięcie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.
- Zapewnienie dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie.
- Pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych.
- Zmiana przekonań mieszkańców na temat przyzwolenia na nadużywanie alkoholu.
- Wzrost liczby mieszkańców prowadzących zdrowy tryb życia oraz aktywnie spędzających wolny czas.

8. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021 nie stanowi zbioru zamkniętego, wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą, w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, między innymi wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmocnienia kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

8.1. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny jest Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary, który powołuje Wójt Gminy Żary. Zespół mogą tworzyć m.in.: przedstawiciele Rady Gminy, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Oświaty, Policji, kultury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pożytku publicznego oraz przedstawiciele innych organizacji działających w obszarze wykluczenia społecznego. Zadaniem Zespołu jest nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie

i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Koordynatorem realizacji Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez corocznie składane przez Zespół sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w terminie do 30 czerwca.

8.2. Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021 będą: budżet Państwa, budżet Gminy Żary, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

9. Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary na lata 2015-2021

I CEL STRATEGICZNY Doskonalenie systemu wsparcia społecznego					
I CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne					
Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Czy została przygotowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ocena zasobów pomocy społecznej?	Tak	Bez kosztów z Budżetu Gminy
2. Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych.	Czy zostało przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej sprawozdanie z działalności Ośrodka? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych?	Tak Tak Tak	Budżet Gminy
3. Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe	Liczba szkoleń, w których brali udział pracownicy instytucji Liczba uczestników tych szkoleń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
4. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Fundusze strukturalne

II CEL STRATEGICZNY Wzrost potencjału społecznego w gminie

I CEL SZCZEGÓŁOWY Rozwój kapitału społecznego mieszkańców

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba inicjatyw mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	Wzrost	Budżet Gminy
2. Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu wśród mieszkańców.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba osób zainteresowanych wolontariatem	Wzrost	Budżet Gminy
3. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w gminie form pomocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Organizacje Pozarządowe	Liczba przeprowadzanych wśród mieszkańców akcji informacyjnych	Wzrost	Budżet Gminy

II CEL STRATEGICZNY Wzrost potencjału społecznego w gminie

II CEL SZCZEGÓŁOWY Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Realizacja Programu Współpracy gminy Żary z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe	Liczba organizacji, z którymi została podpisana umowa	Wzrost	Budżet Gminy
2. Rozwój współpracy z grupami charytatywnymi/przykościelnymi, m.in. poprzez udzielanie wsparcia, organizowanie spotkań oraz realizowanie wspólnych projektów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Grupy charytatywne /przykościelne	Liczba grup charytatywnych/przykościelnych, z którymi podjęto współpracę	Wzrost	Budżet Gminy

III CEL STRATEGICZNY Skuteczny system opieki nad rodziną
I CEL SZCZEGÓŁOWY Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny (GPWR).	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żarach, Placówki oświatowe, Placówki Wsparcia Dziennego, Punkty Interwencji Kryzysowej, Policja, Sąd Rejonowy, Kuratorzy Sądowi, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w GPWR	Zgodnie z założeniami ujętymi w GPWR	Budżet Gminy, Budżet Państwa, środki pozabudżetowe
2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego Liczba rodzin objętych pracą socjalną	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
3. Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Instytucje Kościelne, Organizacje Pozarządowe	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego Liczba osób korzystających z programów dożywiania, w tym liczba dzieci	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Budżet Państwa
4. Zabezpieczenie zatrudnienia asystenta rodziny.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	Wzrost	Budżet Gminy
5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Świetlice, Kluby Sportowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Organizacje Pozarządowe, Instytucje Kościelne	Liczba i rodzaj zajęć, wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturowych Liczba uczestników zajęć i wydarzeń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
6. Rozwój placówek wsparcia dziennego oraz świetlic.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Urząd Gminy	Liczba dzieci korzystających z zajęć w świetlicach	Wzrost	Budżet Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary w latach 2015-2021

7. Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe	Liczba placówek oświatowych, z którymi współpracuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	-	Budżet Gminy
8. Rozwijanie i wspieranie sektora organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe	Liczba wspieranych organizacji pozarządowych	Wzrost	Budżet Gminy
9. Organizacja różnych form opieki nad małymi dziećmi (żłobek, kluby dziecięce, profesjonalnie przygotowane opiekunki, przedszkola).	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, osoby prywatne	Liczba dzieci do 3 roku życia korzystających z różnych form wsparcia (żłobek, kluby dziecięce, profesjonalnie przygotowane opiekunki)	Wzrost	Budżet Państwa,, Budżet Gminy, Fundusze strukturalne, środki pozabudżetowe

III CEL STRATEGICZNY Skuteczny system opieki nad rodziną

II CEL SZCZEGÓŁOWY Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie (PPPwRoOOPwR).	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Policja, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w PPPwRoOOPwR	Zgodnie z założeniami PPPwRoOOPwR	Budżet Gminy, Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
2. Wspieranie działań mających na celu prawidłowe funkcjonowanie grup wsparcia i samopomocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba grup wsparcia i samopomocy Liczba uczestników grup wsparcia i samopomocy	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
3. Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba założonych „Niebieskich Kart” Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	Spadek Wzrost	Budżet Gminy

IV CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

I CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z PUP w Żarach.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach	System monitorowania sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin Liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet, bezrobotnych długoterminowych, bez wykształcenia średniego, poniżej 25 r.ż., niepełnosprawnych	-	Budżet Gminy, Fundusz Pracy
2. Zatrudnianie w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, praktyk i staży we współpracy z PUP w Żarach.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach, Pracodawcy, Placówki Oświatowe	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, stażach, pracach społecznie użytecznych Liczba szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych	Wzrost Wzrost	Fundusze unijne, Fundusz Pracy, Budżet Gminy,
3. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach, Organizacje Pozarządowe, Pracodawcy	Liczba programów Liczba uczestników programów	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Fundusze unijne
4. Rozwój form wsparcia sprzyjających tworzeniu osobistego potencjału zatrudnienia osób bezrobotnych w trudnej sytuacji socjalno-bytowej i ich rodzin.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach, Organizacje Pozarządowe	Liczba osób bezrobotnych korzystających z różnych form wsparcia	Wzrost	Budżet Gminy
5. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy uczestniczących w szkoleniach, stażach, robotach publicznych, pracach interwencyjnych oraz pracach społecznie użytecznych	Wzrost	Budżet Gminy
6. Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Żarach	Liczba szkoleń Liczba uczestników szkoleń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
7. Rozwój pracy socjalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba realizowanych kontraktów socjalnych	Wzrost	Budżet Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary w latach 2015-2021

8. Wzrost dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba lokali mieszkalnych przeznaczonych dla grup zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie	Wzrost	Budżet Gminy
---	--	---	--	--------	--------------

IV CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

II CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca Oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe	Liczba świadczeniobiorców rehabilitacji leczniczej i psychologicznej Liczba godzin zajęć rozwijających i podtrzymujących umiejętności samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi poprzez promocję wolontariatu.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba usług opiekuńczych Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
3. Wsparcie dla osób starszych i chorych poprzez pomoc w tworzeniu warunków dla funkcjonowania grup samopomocowych, np. kluby seniora.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba grup samopomocowych dla osób starszych i chorych Liczba uczestników grup samopomocowych	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
4. Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba wspólnie zrealizowanych projektów na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych	Wzrost	Budżet Gminy
5. Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	PFRON, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, PCPR, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Organizacje Pozarządowe	Liczba zlikwidowanych barier funkcjonalnych	Wzrost	PFRON, Budżet Gminy, Fundusze unijne, środki prywatne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żary w latach 2015-2021

<p>7. Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe</p>	<p>Liczba wspieranych inicjatyw Liczba osób starszych biorących udział w tych inicjatywach</p>	<p>Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy</p>
--	---	---	---	---------------	---------------------

IV CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

III CEL SZCZEGÓŁOWY Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
<p>1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (GPPRPAoPN).</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe, Organizacje Kościelne i Związki Wyznaniowe, Policja, Placówki Służby Zdrowia, Poradnie Terapii Uzależnień w Żarach,</p>	<p>Zgodne z wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w GPPRPAoPN</p>	<p>Zgodnie z założeniami GPPRPAoPN</p>	<p>Budżet Gminy</p>
<p>2. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe i Organizacje Pozarządowe,</p>	<p>Liczba szkół, z którymi podjęto współpracę Liczba programów, akcji profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych Liczba odbiorców, uczestników realizowanych programów, konkursów, akcji profilaktycznych</p>	<p>Wzrost Wzrost Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy</p>
<p>3. Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Urząd Gminy</p>	<p>Liczba kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży</p>	<p>Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy</p>
<p>4. Organizowanie i finansowanie we współpracy z placówkami leczenia uzależnień różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny organizowanych poza podstawowym procesem leczenia</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników</p>	<p>Wzrost Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy</p>
<p>5. Wspieranie działań mających na celu wspieranie powstawania grup wsparcia i samopomocowych</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Liczba grup Liczba osób korzystających z pomocy grup</p>	<p>Wzrost Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy</p>